

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Ajankohtaista ammatillisessa koulutuksessa – hyvinvoinnin edistäminen

Helsinki ti 25.1.2011
Opetusneuvos Seija Rasku
seija.rasku@minedu.fi

Hyvinvoinnin edistäminen

- Hyvinvointi on monen tekijän summa, samoin hyvinvoinnin edistäminen.
- Ammatillisessa koulutuksessa hyvinvointia edistetään vuonna 2011 erityisesti seuraavien toimenpiteiden avulla:
 - 1. opiskelijahuollon kehittäminen**
 - 2. ammattiosaajan työkykypassi**
 - 3. läpäisyn tehostamisohjelma**
 - 4. ESR-hankkeet (TL 2 Paremmat arjentaidot ja opintojen kautta töihin)**

Opiskelijahuollon arviointi: arviointikohteet

- Opiskelijahuoltoon kuuluvien **palveluiden tarjonta ja saatavuus**
- **Opiskeluterveydenhuoltopalveluiden toimivuus** osana opiskelijahuoltoa
- Koulutuksen järjestäjän opiskelijahuoltoon ja opiskeluterveydenhuoltoon liittyvä **ohjeistus**, palveluista **tiedottaminen ja palveluihin ohjaaminen**
- Opiskelijahuollon **suunnittelu ja kehittäminen** osana koulutuksen järjestäjän muuta toimintaa ja kehittämistä sekä osana sosiaali- ja terveystoimen kanssa tehtävää yhteistyötä

Lue lisää: <http://www.edev.fi/portal/julkaisu>

Hyvää vointia – opiskelijahuollon arviointi

Ohjausjärjestelmä

Lainsäädäntö
OPM:n linjaukset
Opetussuunnitelmien ja
tutkintojen perusteet
Informaatio-ohjaus

Opiskelijahuoltojärjestelmä
1) Koulutuksen järjestäjän
tehtävät ja vastuut
2) Sosiaali- ja
terveydenhuoltopalveluiden
tehtävät ja vastuut

Tehtävät:
Oppilaitoksen hyvinvointi
Opiskelijoiden tukeminen
Opiskelijoiden erityistuki ja
hoito
Vastuut ja yhteistyö
Voimavarat

Palveluiden tarjonta ja
saatavuus

Opiskelijaterveydenhuolto
osana opiskelijahuoltoa

Ohjeistus, tiedottaminen
ja ohjaaminen

Palveluiden organisointi
käytännössä ja jatkuva
kehittäminen

Prosessin ja tulosten laatu

Koulutuksen järjestäjät:

- Kuvausten laadinta
- Hyvät käytännöt
- Monitahoarviointi

Ulkoinen arviointi:

- Järjestäjäkohtainen pisteytys ja tulkinnallinen analyysi
- Pirkanmaan maakunnassa sijaitsevien järjestäjien haastattelu
- Aikaisemmat selvitykset ja tutkimukset
- Tilastot ja rekisterit

Raportointi

Arviointikohteen ja aiempien tulosten
analyysi

Päätös 4/2008

Suunnittelu 5/2009

Aineisto 06 - 09/2009

Arviointi 10/2009 - 2/2010

Raportti 6/2010

Kehittävän arvioinnin viitekehys - arviointiprosessi

Opiskelijahuollon arvioinnin keskeiset tulokset

- Opiskelijahuoltoon panostetaan paljon.
- Painopiste on korjaavassa toiminnassa ennaltaehkäisyyn sijaan.
- Järjestäjien väliset erot ovat erittäin suuret, myös oppilaitos- ja alakohtaiset kulttuurit/erot merkittäviä.
- Toimintaohje- ja sääntöviidakko on pirstaleinen.
- Toimintojen yhdenmukaistamisen tarve on suuri.
- Toiminnan painopisteinä ovat yhteisöllisyys, turvallisuus ja oppimisen olosuhteet.
- Opinto-ohjaajan rooli on keskeinen.
- Opettajat ovat etäällä opiskelijahuollon ytimestä.
- Nivelvaiheiden merkitys tiedostetaan.
- Asumis- ja ravitsemispalvelut ovat hyvällä tasolla.
- Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö on melko hyvällä tasolla.
- Opiskelijaterveydenhuolto ei vastaa opiskelijoiden tarpeita, etenkin kuraattori- ja psykologipalvelut eivät ole tarpeita vastaavia.
- Terveystietoa ei mielletä hyvinvoinnin aspektiksi.
- Vapaa-ajan toiminnot painottuvat joissakin yksiköissä.
- Oppilaskuntatoimintaa tulee tehostaa edelleen.

Opiskelijahuollon keskeiset kehittämiskohteet (1)

Järjestäjät

- yhteisöllisyys, palveluiden saatavuus ja toiminnan opiskelijalähtöisyys
- opiskelijahuollon strategiset linjaukset ja vuosisuunnitelmat sekä palveluiden yhdensuuntaisuus
- nykyiset suunnitelmat ja toimintaohjeet hyvinvointisuunnitelmaksi
- lakisääteiset opiskeluterveydenhuollon (+ sosiaalihuollon) palvelut

Kansanterveysyö

- palveluiden saatavuuden varmistaminen
- palveluiden mitoitus tarpeiden mukaisesti
- opiskeluterveydenhuollon suunnitelma

Opiskelijahuollon keskeiset kehittämiskohteet (2)

Viranomaiset

- nuorten neuvolapalvelut jatkumoksi äitiys- ja lastenneuvolapalveluille
- kuntien sosiaalitoimen vastuiden selkeyttäminen vammaishuollossa ja lastensuojelussa sekä opiskelijoiden sosiaalisiin tarpeisiin vastaamisessa
- hallinnon rajat ylittävän yhteistyön vahvistaminen
- opiskelijahuollon seuranta, indikaattorit ja arviointi
- opiskelijahuoltohenkilöstön koulutus (eri ammattiryhmät yhdessä)
- alueelliset koulutustilaisuudet sekä hyvistä käytänteistä oppiminen
 - 13.1.2011 Seinäjoki
 - 19.1.2011 Tampere
 - **9.2.2011 Helsinki**
 - **23.2.2011 Oulu**
 - **9.3.2011 Helsinki**
 - **23.3.2011 Kuopio**

Opiskelijahuoltoa koskevan lainsäädännön uudistaminen

- Opiskelijahuollon arvioinnin avulla haettiin tietoa myös opiskelijahuoltoa koskevan lainsäädännön kehittämisen pohjaksi.
- Lainsäädäntö pirstaleinen => Valmisteltiin kokoava lainsäädäntö (perusaste + toinen aste, ml. aikuiskoulutus).
- Lakiehdotus palautettiin uuteen valmisteluun.
- Valmistelu jatkuu.
- Päätökset tekee seuraava hallitus.

Ammattiosaajan työkykypassi

- Ammattiosaajan työkykypassi otettiin vapaaehtoisena käyttöön ammatillisessa peruskoulutuksessa syksyllä 2008.
- Työkypassin tavoitteena on mm.
 - motivoida ja ohjata opiskelija omaehtoiseen ja säännölliseen toiminta- ja työkyvyn ylläpitoon ja edistämiseen
 - tukea ammatillista kasvua ja kehittymistä
 - rakentaa osaltaan hyvinvoivaa oppimisympäristöä (työkykyisyys kaikkien asiaksi!)
- Työkypassi rakentuu 5 x 40 tunnin opintosuorituksista:
 1. toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta
 2. terveysosaaminen
 3. ammatin työkykyvalmiudet
 4. harrastuneisuus ja yhteistyötaidot
 5. työkykyvalmiuksien vahvistaminen.
- Työkypassin suorittamisesta tulee merkintä päättötodistukseen, lisäksi työnhakun avuksi voidaan myöntää erillinen todistus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää tukea työkykypassin käyttöönottoon. Tukea haetaan Opetushallitukselta (vuonna 2008 tukea sai 20, vuonna 2009 25 ja vuonna 2010 27 koulutuksen järjestäjää).
- **Vuoden 2011 valtionavustusten haku on maaliskuussa.**

Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelma käynnistyy (1)

- Vuoden 2011 talousarviossa pyritään vauhdittamaan opintojen edistymistä mm. siten, että
 - käynnistetään ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamiseksi ohjelma
 - kehitetään toisen asteen yhteishakujärjestelmää ja opiskelijaksi ottamisen perusteita (perusasteen päättäneiden ja ilman ammatillista perustutkintoa olevien sijoittumisen tukeminen)
 - lisätään opintojen ohjausta.
- **Läpäisyn tehostamisohjelman** (2011 – 2013) tavoitteena on
 - kehittää ja käynnistää uusia toimenpiteitä läpäisyn tehostamiseksi ja opintojen nopeuttamiseksi
 - levittää ja vakiinnuttaa toimiviksi osoittautuneet käytänteet koko ammatillisen koulutuksen kenttään
 - kehittää systemaattisen seurantajärjestelmä, jonka avulla toimenpiteiden tuloksellisuutta voitaisiin nykyistä luotettavammin arvioida.
- **Rahoitus 5 milj. € / vuosi** (haetaan OPH:sta, OKM määrittelee tavoitteet ja painopisteet)

Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelma käynnistyy (2)

- Valtionavustusta kohdennetaan erityisesti laajoihin, verkostoyhteistyönä toteutettaviin hankkeisiin, jotka mm. **tehostavat opiskelijan oppimis-/opintoprosessia ja parantavat opiskelukykyä** esimerkiksi
 - edistämällä heikoilla arvosanoilla opintonsa aloittavien tai muutoin enemmän ohjausta tarvitsevien opiskelijoiden opintojen loppuun suorittamista (riittävät resurssit)
 - ehkäisemällä opintojen alkuvaiheen keskeyttämistä
 - kehittämällä toimintatapoja, jotka tukevat tutkinnon osissa suorittavien opiskelijoiden, työssä käyvien opiskelijoiden tai opiskelijoiden, joiden opinnot ovat pitkittyneet, opintojen loppuun suorittamista
 - kehittämällä opiskelijahuollon palveluita, asuntolatoimintaa, kodin ja koulun yhteistyötä sekä opiskelijoiden vapaa-ajan palveluita opiskelijan ja koko opiskeluhuvinvoinnin turvaamiseksi (vrt. työhyvinvointi).

Läpäisy tehostamisohjelman määrälliset tavoitteet

Nykytila

- Nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa keskeyttämisprosentti on noin 10 % (9 %).

Vuoden 2004 uusista opiskelijoista

- 58 % suoritti ammatillisen perustutkinnon kolmessa vuodessa tai nopeammin.
- Neljässä vuodessa tutkinnon suoritti noin 66 %.
- Viidessä vuodessa tutkinnon suoritti noin 70 %.

Tavoite

- Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden osuus pyritään laskemaan 7 prosenttiin vuonna 2014. Kokonaan opintonsa keskeyttäneiden osuus olisi tällöin 6 %.

Vuonna 2011 aloittavista opiskelijoista

- 65 % suorittaa tutkinnon sen laajuutta vastaavassa ajassa tai nopeammin.
- Neljässä vuodessa tutkinnon suorittaneiden osuus on 75 %.
- Viidessä vuodessa tutkinnon suorittaa 80 % aloittaneista.

ESR-hankkeet: TL 2 paremmat arjentaidot ja opintojen kautta töihin

- Kehittämishjelma tukee erilaisista lähtökohdista tulevien yksilöiden pääsyä koulutukseen, koulutuksen loppuun suorittamista ja siirtymistä työelämään. Lisäksi se parantaa julkisen sektorin palveluja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.
- Opetushallituksen rahoittamissa hankkeissa
 - kehitetään perusopetuksen ja toisen asteen opintojen nivelvaiheiden tukitoimia
 - edistetään opintojen ohjausta, opiskelijahuoltoa ja opiskelija-asuntolatoimintaa
 - parannetaan nuorten elämänhallinnan taitoja.
- Opetushallituksen rahoittamia hankkeita on yhteensä 19. Käynnistymässä on 6 hanketta.
- **Seuraava haku mahdollisesti syksyllä 2011**

Lue lisää: <http://www.oph.fi/rahoitus/esr-rahoitus/kehittamishjelmat/>